

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗМІРИ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Корабахіна А. Ю., асистент кафедри фінансів і кредиту

Науковий керівник – д.е.н., професор Сіренко Н. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Організація ефективної логістичної діяльності на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах є важливим напрямом мінімізації транзакційних витрат (витрат сфери обігу). Розвиток системи аграрної логістики зумовлений тим, що Україна почала відігравати важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країн світу. Покращення процесу управління системою поставок товарної сільськогосподарської продукції полягає у зниженні значних грошових і часових витрат за рахунок розбудови транспортної інфраструктури, а також спрощенні документального оформлення експортних операцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі виявлення взаємозв'язку між транзакційними та логістичними витратами сільськогосподарських підприємств присвячені дослідження як вітчизняних, так і закордонних вчених. Сутність транзакційних витрат досліджувалася в працях Р. Коуза [1], Р. Капелюшнікова, К. Ерроу, Д. Норта, О. Уільямсона, Дж. Ходжсона, А. Шастітко та ін. Серед вітчизняних науковців, які вивчають природу виникнення таких витрат, варто відмітити С. Архієреєва, Л. Базалієва, М. Вергуненко, Н. Волоснікова, Г. Дугінець, Я. Зінченко, Г. Кірейцевата, А. Шастітко та ін. В свою чергу питанням організації логістичної діяльності у сільському господарстві присвячено наукові праці таких вчених-економістів, як А. Гаджинский, О. Дідик, Г. Заболотний, В. Захарченко, А. Кальченко, Т. Косарева та ін.

Виклад основного матеріалу. Логістична діяльність сільськогосподарських підприємств тісно пов'язана з поняттям «ринкових транзакцій», що являють собою економічні відносини з приводу зміни прав власності на той чи інший об'єкт господарської діяльності.

З другої сторони, логістика – це процес управління достатнім та ефективним (з погляду витрат та часу) потоком сировини, матеріалів, незавершеного виробництва, готової продукції, послуг, та супроводжувальної інформації від місця виникнення цього потоку до місця його споживання (включаючи приймання, відправлення, внутрішнє й зовнішнє переміщення) з метою повного задоволення потреб споживачів [2, С. 38].

Варто відмітити, що значна частина транзакційних витрат має логістичний характер. Р. Коуз як основоположник теорії транзакційних витрат наголошував на визнанні суспільством платності процесу взаємодії між економічними суб'єктами та відносив до них витрати, пов'язані з укладанням

будь-яких угод (транзакцій), пошуком та обробкою інформації, пошуком партнерів, проведенням переговорів та прийняттям рішень, оформленням та юридичним захистом контрактів, контролем за їх виконанням тощо.

На думку Н. Волоснікової [3], транзакційні витрати обов'язково присутні при реалізації усього комплексу логістичних процесів. Саме тому важливого значення для аналізу ефективності логістичної діяльності набуває виявлення транзакційних витрат, пов'язаних із закупівлею, транспортуванням, складуванням ресурсів, виробництвом продукції, а також складуванням, транспортуванням та збутом готової продукції.

Варто відмітити, що зниження конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому ринку відбувається переважно за рахунок високих транзакційних логістичних витрат. Складність процедур митного оформлення, низька якість поставок, а також високі витрати на сертифікування і транспортування продукції до порту на «Франко борт» є підставою стверджувати про недостатній рівень розвитку аграрної логістики в Україні порівняно з провідними країнами світу (рис.1). Так, за індексом ефективності логістики (LPI – Logistics Performance Index) [4], який розраховується Світовим банком, Україна у 2014 р. посіла 61 місце серед 160 країн світу із загальним показником 2,98 балів із 5 можливих (на першому місці знаходиться Німеччина з показником 4,12 балів).

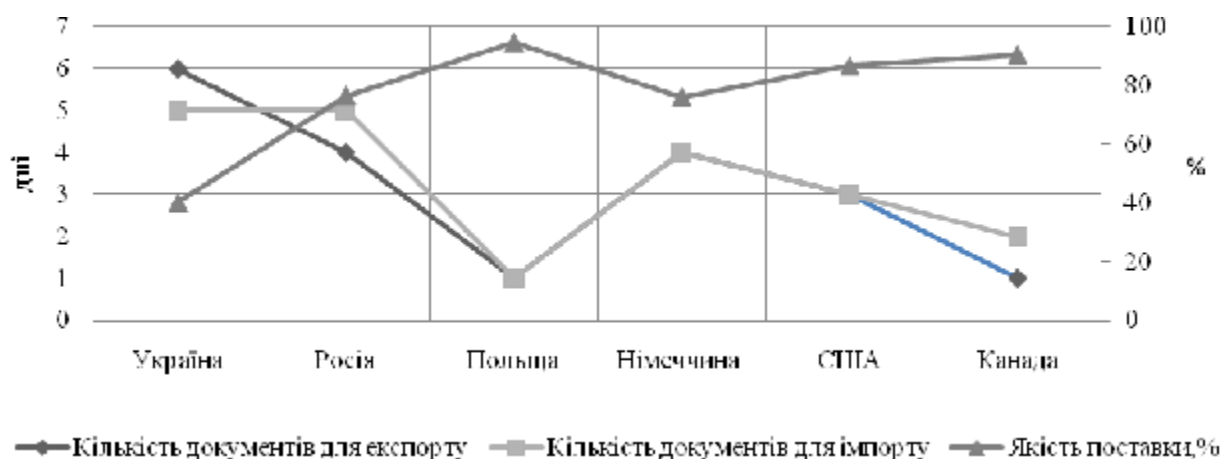

Рис. 1. Витрати часу на документальне митне оформлення та якість поставок підприємств України, 2014 р.

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Значні втрати від неякісної системи аграрної логістики, стимулюють вітчизняні сільськогосподарські підприємства розробляти та розвивати власні агрологістичні системи.

Так, наприклад, сучасна логістика та інфраструктура ТОВ СП «НІБУЛОН» дозволяють забезпечити просування власної сільськогосподарської продукції за рахунок технологічної агросхеми «поле-порт». Наявність лінійних елеваторів та перевантажувальних терміналів дозволяє укласти договори на поставку продукції безпосередньо з виробниками у відповідних регіонах, не потребуючи послуг посередників, що

зменшує розміри трансакційних витрат. Також аналітики ТОВ СП «НІБУЛОН» оперативно збирають та обробляють інформацію про стан агропромислового комплексу, що дає можливість приймати швидкі й адекватні управлінські рішення.

Висновки. Отже, організація ефективної логістичної діяльності на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах є важливим напрямом управління трасакційними витратами. Варто наголосити, що сьогодні витрати на логістику при експорті з України значно вищі, ніж з країнах Європейського союзу та США. З метою зниження таких витрат вважаємо за доцільне знизити вартість сертифікації сільськогосподарської продукції, спростити процедуру митного оформлення, покращити транспортно-логістичну інфраструктуру тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Coase, Ronald H. «The Problem of Social Cost», Journal of Law and Economics 3 (1960), 1–44.

2. Косарева Т. В. Аграрна логістика : сутність та багатоаспектність / Т. В. Косарева // Економіка АПК. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки». – 2008.– № 10. – С. 37–43.

3. Волоснікова Н. М. Організаційно-економічні фактори формування трас акційних витрат інтегрованої логістизації процесів на підприємствах / Н. М. Волоснікова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – №4 (51). – С. 39–44.

4. The World Bank (2014). Connecting to Compete 2014. Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org